

Pravda a dění

Karel Kosík objasňuje svůj koncept „destrukce pseudokonkrétnosti“ tak, že „pravda není ani nedosažitelná, ani jednou provždy dosažitelná“, ale že „pravda sama se děje, tj. rozvíjí a realizuje se“ (Dial. konkr. S. 17). Pravda se tedy podle něho „realizuje“, což znamená, že člověk je schopen jí (částečně, relativně) dosahovat, ale že nikdy není plně realizována, tj. že není „jednou provždy dosažitelná“. Dalo by se z toho leccos dovozovat, co Kosík sám nevyvodil (nebo aspoň takto nenapsal, neformuloval): je-li možno to, jak se na určité úrovni a v určité době pravda „realizovala“ uznat za realizaci „pravdy“, pak to, co ještě v dané realizaci zůstalo nezrealizováno, se musí pro další realizování stát jakousi „normou“, jakýmsi „kritériem“ pro další realizování. Pochopitelně se může stát, že dalším realizování pravdy se sice může realizovat něco, co dosud realizováno nebylo, ale zároveň něco z toho, co už realizováno bylo, se může ztratit nebo může být nějak poškozeno; už tím by bylo možno zdůvodnit Kosíkovu myšlenku, že pravda není „jednou provždy dosažitelná“. Nicméně se tady před nás ostře staví základní, zásadně hluboká otázka: „co“ vlastně je ta ještě nerealizovaná (nebo nedorealizovaná) „pravda“ právě v tom, co ještě realizováno nebylo? Kosík ukazuje, že „pravda“ vstupuje do dění, v němž je realizována (a my jsme doplnili: do dění, v němž je sice dále dorealizována, ale při kterém se zase často něco z toho, co už realizováno bylo, ztrácí nebo kazí). Co však lze říci o „pravdě“, která zůstává ještě nerealizována nebo která se opět ze svých dřívějších realizací nějak vytrácí, ale která natrvalo zůstává kritériem a normou (tedy také předmětem kritiky) každého takového realizování, a to ať už minulého, právě aktuálního, ale také teprve do budoucnosti vstupujícího?

(Písek, 090922-3.)